

Jókayné uram, meg Móríc kisasszony

Írta: Komáromi öreg magyar

Jó ég tudja hogyan, de kivészen vannak már a régi magyar nagyasszonyok. Hadd emlékezem egyikről, aki a mesék királyát: Jókai Mórt adta ennek a szomorú világnak.

Nyoma sincs már Komáromban annak az oszlopos tornác, falombok közé rejtett háznak, ahol a lányosarcu, csendes Jókay József húzódott meg életparájával: Pulay Máriával. Csakugyan meghúzódott, anélkül pedig a temérdek szóbeszéd miatt. Mert a jó komáromiak fogadást tettek rá, hogy a halkszavu fiskális urat egy ízig megeszi a székimondó s néha talán nyers Pulay Mária. Jó Jókay József azonban befelé mosolygott. Gondolta, ha egyéb pörét el is vesztette, ezt az egyet, az asszonyával való, megnyerte: rábízta a kormányt a menyecskére, maga meg ravasz megelegedéssel engedelmekedett, még örült is, hogy nem kell a házi ügyekkel törődnie. Egészen kedvére volt az ilyen „megesés”.

Persze, a komáromiak nem hagyták magukat. Jókayné uramnak kezdték titulálni a fiskálisné asszonyt. No, hiszen nem szembe, csak a háta mögött. Mert az asszony-vicispán fenn tudja tartani a rangot. Ahogy kártarsa, Szűts Ferenc elbeszölte, amennyi jószág ült buzavirágzinú szemében, annyi szigor honolt homlokán. Puritán erkölcsű volt s tekintélyén csorbát nem tűrt, mert multján sem lehetett fölöt találni. Szembeszállt a nagyok hatalmaskodásával, de megágyitotta a kicsinyek nyomora. Ha ügye-baja volt, elment a törvénybe s nem hagyta a jussát. Még a főbíró uram bátorsága is anába szállt, ha Jókayné uram belovajta arcába fekete tekintetét. Megtiszteltetészámba ment, akivel barátkozott. De hatalom is volt a városban! Ha társaságba lépett, megváltozott a hang, mint amikor a professzor lépett a katedrára. Léha beszédet, frivolságot meg nem tűrt s erkölcsi halott volt, akire Jókayné uram megvetően nézett. Öreg emberek mesélik, hogy élt Komáromban egy ötletes uriember, aki sziporkázó s olykor válogatatlán megjegyzéseivel keresztül-kasul szántott mindenben. Szikrázó szelleméért mégis szívesen hallgatták. De ha Jókayné uram megjelent, a sziporkázó urba belefagyott a szó.

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Komáromi öreg magyar

Cím:

Jókayné uram meg Móríc
kisasszony

Forrás:

Sorozat

Bp

(Helv)

1924. 2. 20.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Hát ennek az asszonyembernek volt fia a főnök, gyenge, árnyéktól is megijedő Móríc kisasszony. Az utolsó gyerek, a legkisebb, legkedvesebb, legféltettebb. Panaszkodott is Jókayné uram eleget, hogy nincs a fiuban elég életrealóság. Pedig az engedelmes gyerek azt is megtette anyja kedvéért, hogy az iskolai verekedésekben részt vett s egyszer állítólag maga is ütött egyet-kettőt homlón vén zsidó diákon, akit az egész osztály püffölt.

Mit nem tett Jókayné uram, hogy egy kis életrealóságra kapassa kisasszony-fiát! Küldte idegenbe: Pozsonyba, Pápára, Kecskemétre s járatta társaságba, színházba. Pedig maga már alig tette ki lábát a házból. Mióta meghalt az ura, illetlenek tartotta volna a vigadást. Aztán lám, mégis az lett a vége, hogy mikor Móríc kisasszony tulesett minden iskolán s hazakerült nyárára, csak elbujt a szigeti kertben s nem mutatta magát. A városbeli hölgyek élcelődtek is eleget, hogy talán a pincébe zárta Jókayné uram a Móríc kisasszonyát, nehogy elcsábítsák. Pedig hát nem kellett azt már csábítani. Elcsábult magától. A legszebbes hölgy, a költészet istenasszonya, a gyönyörű Muza csábította el. Avval a szépséges hölgygel társalgott magányában.

Az a szépséges hölgy Komáromból is elcsábította Móríc kisasszonyt. A jogaim az volt, hogy ügyvédi írodát nyit Pesten. Egyelőre azonban csak első sikeres regényének, a Hétköznapoknak diszbökötött példányát küldte el „Szeretett anyjának — a szerző”. Eközben a nagyasszonnyal baleset történt: felborult a hintója s karját törte esés közben. Férfiasan tűrte a fájdalmat, csupán azt kívánta, hogy Mórícának meg ne írják, hiszen halálra íjedne szegény fiu. Nem

is ment levél Pestre, ellenben jött onnét. Ez állt benne: „Siessenek Mórícához, veszélyesen beteg. Petőfi”.

Jókayné uram erre a hírre egyszerre meggyógyult. Vette tünneplőjét, főkötőjét s ment Pestre. Özvegysege óta mindig egyforma feketeruhát viselt, kalapot sem tett fejére. Azt tartotta, az ura főkötő alá hozta, hát azt is illik hordania. Ugy rohant fia betegágyához. Ott febüdt Móríc a színész Szigligetiéknél levő lakásán. A halál leselkedett rá. De Jókayné uram megküzdött a kaszás rémmel is. Nem hiába volt kardos asszony! Mikor aztán Móríc kisasszony állapota javult, a házba járó színésznőpre terelődött a beszéd. Különösen a „szépség”. Laborfalvi Róza tünt fel a nagyasszonnyal. A jó Szigligetiné meg is magyarázta — amint Mikszáth Kálmán feljegyzi — a maga furcsa magyarságával:

— Tessék hinné, van ő egy tisztességes, derek leány. Mikor gyerek neki van, maga aztat szoptatni nem szégyelli.

Hanem a puritán erkölcsű Jókayné uram iszonyodott az ilyenfajta emberektől s nem kímélte nyelvét leposzkondiázásukban. Pedig akkor még nem is gondolta, hogy baja lesz a „szépséggel”. Elkövetkezett az is hamarosan. Egyszer csak levél érkezik Komáromba s Mórícika tudatja, hogy a kisasszonnyal szakít, férjnek csap fel: elveszi Laborfalvi Rózát.

Nosza, pakkolt megint a nagyasszony. Rohant fiához s fájdalomában nem igen kímélte a „vén személyt”. De most az egyszer Jókayné uram kisasszony fia sarkára állott, haragosan rázta öklét, úgy lázadozott:

— Megtiltom anyám, hogy őt valaki sértogessék! A hatalmas asszony-vicispán most megsemmisült és sirt-sirt keservesen.

Azért Móríc kisasszonyt még a maga pártjára hódította volna Jókayné uram, ha Laborfalvi Róza is nem kardosan jár-kel a világban. Róza kisasszony

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Jókay József

Idő

"1924"

Személy

Helyszám

egyszerűen megszöktette Móric kisasszonyt anyja alól.

Halálrasedzett szívvel tért haza a magyasszony. Kitagadta fiát szeretetéből, vagyonából. Pedig mindkettő ráért volna szegény Móric kisasszonyra. Jött a szabadságharc, győzelem és bukás, dicsőség és hőhérkötél. Móric kisasszony elveszett volna, ha nincs mellette a kardos menyecske s nem rejtegeti, nem szerez neki menlevelet. Róza asszony nélkül nem lett volna a magyar nemzetnek Jókai Mórja.

Hallotta ennek hírét a kemény Jókayné uram is. Annaira hallotta, hogy egész csomó aranyat küldött a kitagadott, rossz fiunak. Meg — úgy mellesken — a menyének is. Így tett az a kemény Jókayné uram! Ezután már csak meg kellett engedni Rózának, hogy belátogasson Komáromba s így kiderült, hogy a „szépség“ szép kívül is, belül is. Jókayné uram maga mondta:

— Az Isten adta ezt az asszonyt fiam mellé. Hejyettem.

Visszaköltözött a béke újra a Jókay-családba. Jókayné uram még megérte fia dicsőségét, még járt a svábhegyi villában, amelyikről olyan mesés hírek szállongtak Komáromban.

Békesség között szállott át tiszta lelke a másvilágra. Neki nem volt az másvilág. Tiszta lelkével már a rossz földön másvilági életet élt.

Reánk csupán emléke maradt. Pedig ugyancsak ránkférne, hogy itt ügyeljen köztünk Jókayné uram komoly kék szeme.